

Comente s'abolotu finantziàriu noghet a sa massaria

S'economia otzidentale est in crisi manna, cussa europea creschet pagu pagu, cussa italiana, est belle in retzessione. In sa realidade italiana sunt pagos sos setores econòmicos chi creschent, unu de custos est sa massaria chi in custos ùrtimos annos, finas si est pagu, mezorat e finas su PIL aumentat.

E mancarì siat sa massaria abarrat, pro unas cantas resones, sa chisinedda de sos setores econòmicos, cun impresas minores e unu rèditu de chie bi traballat, e est una birgonza a beru, bassu. Pro provare a fàghere cumprèndere custa chistione confusa non podo fàghere a mancu de impreare unos cantos "faeddos malos" anglòfonos chi agradant meda a sos operadores econòmicos, che a "spread" - "credit crunch"- "rating", chi faghent sa cuntentesa de sos ispeculadores de s'economia virtuale e ponent in anneu sos impresàrios de s'economia reale. Su "spread" est sa diferèntzia de rendimentu intre sos títulos de istadu tedescos e cussos italianos, custu cambiat a segunda de sa fide chi sos potentziales comporadores de sos títulos ant in chie los bendet, e duncas si s'Istadu Italianu est capassu de pagare su depidu issoro. E tando est craru chi prus minore est sa fide, prus mannu at a èssere su tassu de interessu. Est craru chi s'aficu in unu sistema econòmicu dependet pro bona parte dae comente andat su sistema bancàriu e dae sos investimenti chi faghet custu sistema. Su sistema bancàriu oe est sighinde balanzos mannos e fàtziles, in sos ùrtimos degh'annos at fatu investimentos isballiados, in títulos toscòsos, gasi los cramant, e in aunimentos, còmporas, bèndidas ecc., chi l'ant postu in crisi manna, e custu at causadu una pèrdida de fide pro totu su sistema econòmicu italianu, ma non solu. Pro evitare su fallimentu de sas bancas, de su cale petzi issas etotu sunt responsàbiles (cunsideradu chi saa bancas sunt suzetos ativos e non passivos de su mercadu e chi a sa fine nemos detzidet pro issas), sa Banca Tzentrale Europea at dadu a sas bancas, cun s'acordu de sos istados membros, prus de milli miliardos de èuros a su tassu miseru de s'1%. Totu custu pro aumentare sa disponibilidade de sas bancas e pro pònnere a zirare dinare, e pro cunsentire a s'economia de torrare a mòere, faghende arribare dinare diretamente a sas impresas. Ite b'at capitadu: sas bancas ant impreadu bona parte de custu dinare, non pro torrare a fàghere mòere s'economia ma pro aumentare sas riservas issoro, o sinducas pro comporare títulos italianos cun unu rendimentu artu meda (spread), causadu dae su disisperu chi issas etotu in bona parte ant causadu, ispeculende duas bortas subra s'Istadu, sos tzitadinos e sas impresas. Difatis s'Istadu bendet titulòs a su 5-6% de tassu de interessu pro àere dinare chi in parte prestat

a sas bancas a s'1%, sas bancas ponent custu dinare pro comporare sos matessi titulos, balanzande a s'agabu de sos contos, lisu-lisu su 4% netu, mi a ue andat a finire su spread fentomadu; su resurtadu est chi s'economia no torrat a mòere, s'Istadu s'indèpidat semper de prus, sos tzitadinos e sas impresas non nde podent prus, sas bancas e sos àteros ispeculadores afortigant e mezorant sas positziones issoro, sa perversione de su sistema est totale! Non bisonzat de èssere professores de sa Bocconi pro cumprèndere chi sas cosas no andant bene cando un'Istadu suspit dinare dae sas pensiones, dae sos istipèndios e dae sas impresas e non ponet dinare pro sa crèschida, e lu ponet imbetzes pro sas bancas e pro pagare interessos a cada zenia de ispeculadores.

Àteros medas cunsideros si diant pòdere fàghere ma bastat custu, e tando chi no nos nerzant chi sa curpa est de sos mercados! Sos efetos de custa situatzione pro sa massaria los podimus nàrrere cun un'àteru faeddu malu inglesu: su "credit crunch". Custu cheret nàrrere chi sas bancas ant a dare prus pagu dinare in prèstidu e cussu pagu chi ant a dare at a èssere a cunditziones pèius, pro neghe de su disisperu chi b'at in su sistema, e at a fàghere aumentare sa retzessione e no at a fàghere creschere s'economia; custu minimonzu de su crèditu faghet dannu mannu a sa massaria e arriscat de la fàghere mòrrere.

A pustis chi pro annos medas bancas si sunt arrichidas a palas de sa massaria, e a pustis chi sas peleas prus mannas li sunt arribadas dae sa finantza, oe narant chi a investire in sa massaria s'arriscat tropu, e duncas non daent perunu finantziamentu a sas impresas agrìculas (b'at de ridere si pessamus a Parmalat, bond arzentinos, aunimentos e còmporas a prejos chi nche sunt in nues de chelu, istipèndios de sos manager, ecc.). Pro minimare su crèditu sas bancas ant detzisu, a sa sola, de impreare su "rating", una zenia de puntèziu de mèritu dadu a cada azienda (a su cale sunt suzetas finas sas bancas a livellu internatzionale), chi istabilit sa finantziabilidade e sa solididade; lassande pèrdere sos inditos chi impreant pro fraigare su modellu de balutatzione, chi non bi ch'intrant nudda cun sa realidade de sas impresas agrìculas, mescamente cun cussas sardas, e difatis sas impresas agrìculas chi ant unu "rating" positivu, e chi duncas sunt finantziabiles, sunt raras.

In custa manera b'at a àere pagu dinare pro sa massaria e duncas pro sustènnere sa crèschida e s'amodernamentu de su setore, non s'ant a pòdere impreare sos contributos comunitarios (ca non b'at dinare pro pagare s'àtera parte de s'investimentu), e si nch'ant a sighire a fichire in sa massaria ispeculadores chi non bi ch'intrant nudda cun massajos e pastores, comente est capitande in sos impiantios a enerzias alternativas, non podende

sas aziende agricolas pigare diretamente su contributu pro fàghere, a contu issoro, impiantios de una tzerta mannària. Ma si s'impresàriu agriculu est avesu a aguantare sas annadas malas, sas pestulènzias de su bestiàmene, su tempus malu, su minimonzu de sas resas, etc., non resessit a s'adatare a su minispreju de su balore de su frutu de su traballu suo, e a s'umentu de sos custos de produttione che a custu tempus. In una situatzione che a custa, su de non dare crèditu a sas aziende agricolas podet nòghre meda, ca in su mamentu chi ant prus bisonzu li daent in realidade prus pagu azudu. Pro chircare de addurcare custa situatzione grae e cambiare s'andala cheret chi sas bancas torrent a dare dinare a sa massaria, cun interventos pretzisos e chi fagant crèschere sas aziende a manera chi sient a tretu de garantire s'umentu de s'ocupatzione e de sa seguresa, su mezeru de sos frutos e de sa calidade, s'amparu de s'ambiente e de su territòriu.

Cheret a traballare subra modellos de baluttazione de su mèritu, impreande inditos addatos a s'azienda agricola e impreande pranos finantziàrios chi tenzant contu de sas particularidades de s'impresa agricola; cheret in prus a minimare sa burocrazia e a riduire sos tempos pro nàrrere si una pratica andat bene o male, finas pesande professionalidades chi iscant averguare e balutare sos prozetos in presse, chi iscant cunsizare àndalas noas a s'impresàriu. In definitiva cheret a dare una manu a s'impresa agricola pro su chi rapresentat e pro resessire a fàghere arribare cun profetu sos investimenti. Petzi cun cust'animu e petzi si su sistema, tra chie ispeculat e chie produet, at a torrare a seberare chie produet, ponende in minoria sos ispeculadores, amus a pòdere abèrrere una fase de crèschida noa chi semus isetende, a favore non de sos massajos ebia.